RETTENS DOM (en enkelt dommer)

16. maj 2001 *

I sag T-68/99,

Toditec NV, Antwerpen (Belgien), ved avocats E. Ballon og H. Dubois, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved E. de March og M. Shotter, som befuldmægtigede, bistået af avocat J. Stuyck, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående dels en påstand i medfør af en voldgiftsbestemmelse i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i EF-traktatens artikel 181 (nu artikel 238 EF), om, at Kommissionens tilpligtes at betale 74 967 ECU med tillæg af renter 7% (den lovbestemte rentesats i Belgien) fra den 5. juni 1998, dels Kommissionens

* Processprog: engelsk.

modkrav om, at sagsøgeren tilpligtes at betale 54 486 EUR med tillæg af renter 7% fra den 31. januar 1999,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS
RET I FØRSTE INSTANS
(en enkelt dommer)

sat af dommer M. Vilaras,
justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. november 2000,

afsagt følgende

Dom

Den omtvistede kontrakt

1 Det Europæiske Fællesskab ved Kommissionen indgik den 13. februar 1996 en kontrakt med sagsøgeren med overskriften »Esprit Network of Excellence/ Working Group — 20526 — Dissemination Coordination for OMI — Discomi« (herefter »kontrakten«). Kontraktens varighed var 12 måneder fra den 1. december 1995.

2 Ved denne kontrakt forpligtede sagsøgeren sig til som eneansvarlig at udføre den i kontraktens bilag I (med overskriften »Det tekniske bilag«) i detaljer definerede opgave i samarbejde med fire andre partnere, hvilke var RWM Consulting (Nederlandene), HD Geoconsult (Danmark), Hellenic Esprit Club (Grækenland) og STM Ltd (Det Forenede Kongerige). Ifølge det tekniske bilag var det overordnede formål med projekt Discomi (Dissemination Co-ordination for OMI) (herefter »projektet«) at forbedre synligheden for det bredest mulige publikum af programmet OMI (»Open Microprocessors Systems Initiative«) og i særdeleshed af dets i handelen tilgængelige resultater ved at fremme og koordinere forskellige udbredelsesforanstaltninger. Ifølge samme bilag skulle seks kategorier af foranstaltninger iværksættes til udførelse af denne opgave. Hver af disse foranstaltninger blev derefter gjort til genstand for detaljerede arbejdsprogrammer, inden for hvilke der var opstillet en liste over præcis, hvilke ydelser der skulle præsteres (work packages »deliverables«).

3 Kontrakten falder inden for rammerne af Rådets beslutning 94/802/EF af 23. november 1994 om vedtagelse af et særprogram for forskning og teknologisk udvikling, herunder demonstration, inden for informationsteknologi (1994-1998) (EFT L 334, s. 24), der er vedtaget inden for rammerne af Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1110/94/EF af 26. april 1994 om fjerde rammeprogram for Det Europæiske Fællesskabs indsats inden for forskning, teknologisk udvikling og demonstrationsaktioner (1994-1998) (EFT L 126, s. 1).

4 Bilag IV til afgørelse nr. 1110/94 angiver betingelserne for Fællesskabets finansielle bidrag til de forskellige typer forskning, teknologisk udvikling og demonstrationsaktioner (FTU) iværksat under særprogrammer og fastsætter, at Fællesskabets finansielle bidrag til indirekte aktioner til forberedelses-, ledsage- og støtteforanstaltninger kan dække indtil 100% af omkostningerne ved foranstaltningen.

5 Bilag III til beslutning 94/802 fastlægger de særlige bestemmelser om programmets gennemførelse og fastsætter, at dette skal gennemføres ved hjælp af indirekte

foranstaltninger, hvor Fællesskabet bidrager til finansieringen af FTU-aktioner, som gennemføres af tredjeparter eller af Det Fælles Forskningscenters (FCC) institutter i samarbejde med tredjeparter. I samme bilag er det ligeledes fastsat, at Fællesskabets finansielle bidrag til forberedelses-, ledsage- og støtteforanstaltninger kan dække indtil 100% af omkostningerne til disse foranstaltninger.

6 Kontraktens finansielle bestemmelser fremgår af dens artikel 4, af bilag II til kontrakten med overskriften »Rapporter« og af tillæg 1 til bilag II med overskriften »Omkostninger til rejse og ophold«.

7 Ifølge kontraktens artikel 4, stk. 1, »bidrager Kommissionen til udgifterne, herunder til omkostninger til rejse og ophold, som er anmeldt af medkontrahenten og godkendt af Kommissionen i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, og bilag II, med indtil 550 000 ECU«.

8 Kontraktens artikel 4, stk. 2, fastlægger betalingsbetingelserne og bestemmer navnlig, at et forskud på 275 000 ECU skal betales inden 60 dage, efter at Kommissionen har underskrevet kontrakten, og at de regelmæssige betalinger skal ske på grundlag af den udgiftsopgørelse, der indgår i de regelmæssige fremskridtsrapporter, som er blevet godkendt af Kommissionen. Betaling sker inden 60 dage fra Kommissionens godkendelse af den pågældende rapport. Det er desuden fastsat, at »i tilfælde af, at Kommissionens betalinger overstiger de anmeldte og af Kommissionen godkendte udgifter, tilbagebetaler medkontrahenten det for meget modtagne beløb inden 60 dage fra modtagelsen af tilbagebetalingskravet«.

9 Kontraktens artikel 3, stk. 1, pålægger sagsøgeren at tilsende Kommissionen »rapporter, der konsoliderer og sammenfatter arbejdet og resultaterne« for alle

projektets deltagere, dvs. regelmæssige fremskridtsrapporter hver sjette måned fra projektets reelle påbegyndelsesdato, og en endelig rapport inden to måneder fra afslutningen, ophøret eller ophævelsen af opgaven.

10 Indholdet af de nævnte rapporter, herunder de nødvendige oplysninger til udarbejdelse af opgørelsen over afholdte udgifter, samt proceduren for deres fremlæggelse, er forklaret i kontraktens bilag II, hvortil kontraktens artikel 3, stk. 1, udtrykkeligt henviser. Ifølge bilag II (punkt 1.1 og 1.2) skal de regelmæssige fremskridtsrapporter (og den endelige rapport) ikke kun i detaljer gøre rede for alle de aktiviteter, som er blevet gennemført inden for rammerne af den opgave, der skal udføres, men også »fremlægge detaljerede oplysninger om den finansielle situation og for hver deltager indeholde en udgiftsopgørelse over:

— Personaleomkostninger til administration af opgavens infrastruktur på grundlag af de reelle bruttolønninger og -vederlag eller alle andre omkostninger, der er direkte forbundet med ansættelse af arbejdskraft, såsom sociale sikringsbidrag og pensionsindbetalinger. Rapporten skal desuden indeholde en opgørelse over personaleomkostninger, der bæres af medkontrahenten til koordinering af opgaven. Personaleomkostningerne må ikke omfatte nogen indirekte bidrag eller generelle omkostninger.

— Omkostninger til rejse og ophold. Tillæg 1 i nærværende bilag specificerer de omkostninger til rejse og ophold, som godkendes i henhold til nærværende kontrakt.

— Udgifter til varigt udstyr og forbrug. Disse udgifter godkendes kun i henhold til nærværende kontrakt, hvis de er blevet forudgående

godkendt af Kommissionen, eller hvis de er anført i bilaget [det tekniske].

— Andre omkostninger. Ekstra eller uforudsete omkostninger, der ikke indgår i de ovennævnte kategorier, vil kunne faktureres efter aftale med Kommissionen og under forudsætning af, at de er nødvendige for udførelsen af opgaven, og at de ikke grundlæggende ændrer rækkevidden af denne.

For så vidt angår personaleomkostninger og udgifter til varigt udstyr og forbrug godkender Kommissionen i henhold til nærværende kontrakt kun udgifter, der faktisk er afholdt af hver deltager efter projektets egentlige begyndelsesdato, og som er absolut nødvendige for udførelsen af opgaven. Ingen andre afholdte udgifter eller omkostninger under udførelsen af opgaven anmeldes af medkontrahenten eller godkendes af Kommissionen«.

11 Kontraktens artikel 8 forpligter medkontrahenten til »på behørig vis og i overensstemmelse med de sædvanlige regnskabsmæssige regler, han er underlagt, at føre regnskabsbøger og udfærdige egnet dokumentation, herunder bl.a. fakturaer og mødeprotokoller til at underbygge og retfærdiggøre de opgivne udgifter«. Det fastsættes desuden, at »disse dokumenter [skal være] tilgængelige til revisionsformål«. Artikel 9 tildeler derefter Kommissionens repræsentanter »ret til adgang inden for rimelighedens grænser« til de steder, hvor opgaven udføres, med henblik på kontrol og revision.

12 Kontrakten er i henhold til sin artikel 14 undergivet belgisk ret, og i medfør af artikel 15 er De Europæiske Fællesskabers Domstol enekompetent til at afgøre tvister vedrørende kontrakten.

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

13 Kommissionen betalte den 21. marts 1996 i medfør af kontraktens artikel 4, stk. 2, sagsøgeren et forskud på 275 000 ECU.

14 Ved skrivelser af 19. juli og 23. august 1996 fremlagde sagsøgeren sin første udgiftsopgørelse for Kommissionen for kontraktperioden fra den 1. december 1995 til den 31. maj 1996 (herefter »første periode«) omfattende et beløb på 249 213,93 ECU, hvoraf de 120 307,40 ECU svarede til sagsøgerens egne udgifter og det resterende beløb til de andre projektdeltageres udgifter. De udgifter, der blev anmeldt til Kommissionen, blev beregnet i belgiske franc (BEF) og omregnet til ecu af sagsøgeren efter den pr. 19. juli 1996 gældende omregningskurs.

15 Ved skrivelse af 22. november 1996 godkendte Kommissionen ved brug af den på denne dag gældende omregningskurs for belgiske franc/ecu de af sagsøgeren anmeldte udgifter på 67 342 ECU og afviste det overskydende beløb på 51 361 ECU. De af sagsøgerens omkostninger, som Kommissionen afviste, vedrørte hovedsageligt en del af personaleomkostningerne og omkostninger ved samarbejde med tredjeparter. De anmeldte udgifter for de andre deltagere i projektet blev i det væsentlige godkendt. Ved samme skrivelse anviste Kommissionen betaling til sagsøgeren af 160 015 ECU, hvoraf de 67 342 ECU vedrørte sagsøgerens egne udgifter og det resterende beløb de andre projektdeltageres omkostninger.

16 Ved telefax af 4. december 1996 gjorde sagsøgeren indsigelse mod afvisningen af så stor en del af sine udgifter, og sagsøgeren forpligtede sig til at godtgøre udgifterne i den endelige udgiftsopgørelse for projektet.

17 Den 16. december 1996 blev der afholdt et møde i Bruxelles til den endelige vurdering af projektet. Kommissionen erklærede i sin telefax af 18. december 1996, der indeholdt referatet fra dette møde, navnlig, at:

»[...] projektet [blev] vurderet som værende interessant, men desværre opfyldte det ikke sit formål. Det blev vurderet, at de anvendte ressourcer var høje set i forhold til de opnåede resultater«.

18 Ved skrivelse af 24. januar 1997, indgået til Kommissionen den 3. marts 1997, fremlagde sagsøgeren sin anden udgiftsopgørelse for kontraktperioden fra den 1. juni til den 30. november 1996 (herefter »anden periode«). De af sagsøgeren anmeldte egenudgifter for denne periode opgjort i BEF og omregnet til ECU efter den pr. 24. januar 1997 gældende omregningskurs beløb sig til 167 128 ECU (svarende til udgifter på 115 767 ECU for den anden periode og til 51 361 ECU for udgifter vedrørende den første periode, hvilke blev afvist af Kommissionen i den nævnte skrivelse af 22.11.1996).

19 Ved telefax af 4. marts 1997 gjorde Kommissionen sagsøgeren opmærksom på, at selskabet endnu ikke havde tilsendt Kommissionen den seneste halvårlige rapport, og især den endelige rapport omhandlet i kontraktens artikel 3, stk. 1, og bilag II til kontrakten.

20 Den 26. maj 1997 fremlagde sagsøgeren en version, benævnt »version 1«, af sin endelige rapport for Kommissionen.

21 Ifølge Kommissionens skrivelse af 1. april 1998 afviste denne foreløbigt samtlige de i sagsøgerens anden udgiftsopgørelse anmeldte omkostninger

(dvs. 164 638 ECU i stedet for 167 128 ECU på grundlag af den den dag gældende omregningskurs for belgiske franc/ecu), for så vidt som de var ved at blive kontrolleret. Derimod godkendte Kommissionen næsten alle omkostninger for de andre deltagere for den anden periode (dvs. 180 621 ECU), dog med undtagelse af udgifter for 4 708 ECU anmeldt af HD Geoconsult. Det samlede beløb af afviste udgifter vedrørende den anden periode udgjorde således 169 346 ECU. Kommissionen meddelte under disse betingelser i sin skrivelse, at der ikke ville blive iværksat nogen betaling, da det samlede beløb af allerede godkendte udgifter på 340 636 ECU (180 621 + 160 015) var mindre end det til den dato allerede betalte beløb på 435 015 ECU (275 000 + 160 015). I bilagene til skrivelsen forklarede Kommissionen navnlig, at de af sagsøgeren anmeldte »personaleomkostninger« alle var foreløbigt afvist i afventning af »forhandlingsresultatet«.

22 Ved skrivelse af 4. juni 1998 meddelte Kommissionen sagsøgeren, at den stadig ikke havde modtaget de konsoliderede udgiftsopgørelser for alle projektdeltagerne, hvilke skulle være tilgået Kommissionen i henhold til kontraktens bilag II. Kommissionen foreslog under disse omstændigheder sagsøgeren at afslutte den finansielle del af projektet på grundlag af de faktiske udgifter, der var godkendt i overensstemmelse med de mellemliggende betalingsrapporter. Kommissionen oplyste i denne henseende, at hvis den ikke inden en måned fra skrivelsens dato modtog de konsoliderede udgiftsopgørelser, ville den tage sin stilling op til fornyet overvejelse i overensstemmelse med kontraktens bilag II.

23 I den til denne skrivelse vedlagte tabel fremlagde Kommissionen en opgørelse over omkostningerne, som var blevet godkendt af Kommissionen, for alle projektets deltagere for hele kontraktens varighed tillige med allerede foretagne betalinger. I tabellen var det ligeledes anført, at de beløb, der var udbetalt til sagsøgeren, oversteg de 94 379 ECU (435 015 — 340 636) til omkostninger, der var godkendt af Kommissionen.

24 Ved skrivelser af 5. og 17. juni 1998 gjorde sagsøgeren indsigelse mod Kommissionens afvisning af selskabets udgifter, der var indeholdt i skrivelserne

af 1. april og 4. juni 1998. Sagsøgeren gentog sit refusionskrav på 169 346 ECU (jf. ovenfor, præmis 21) og anmodede Kommissionen om betaling af 74 967 ECU (340 636 + 169 346 — 435 015).

25 Ved skrivelse af 2. december 1998 tilsendte Kommissionen sagsøgeren en endelig opgørelse over de udgifter, den havde godkendt for den anden periode. Under henvisning til sagsøgerens manglende opfyldelse af kontrakten godkendte Kommissionen ikke nogen ekstra udgifter anmeldt af sagsøgeren. Kommissionen reducerede samtidig sagsøgerens fordring vedrørende personaleomkostninger for den første periode med 9 949 ECU efter at have nedsat timehonoraret til 1 565 BEF/time for de af sagsøgeren ansatte to sagkyndige, dr. Geerinckx og Cuyvers, hvis ydelser var blevet faktureret af sagsøgeren med henholdsvis 2 067 BEF/time og 2 684 BEF/time. Som en følge heraf blev det først godkendte beløb for sagsøgerens egne omkostninger, nemlig 67 342 ECU (jf. ovenfor, præmis 15), reduceret til 57 393 ECU. Kommissionen godkendte endelig at refundere de 4 709 ECU af HD Geoconsult's omkostninger, der først var blevet afvist for et beløb på 4 708 ECU (jf. ovenfor, præmis 21).

26 Efter disse justeringer udgør det samlede omkostningsbeløb, som Kommissionen har godkendt for alle deltagere og for hele kontraktens varighed, 335 396 ECU (340 636 + 4 709 — 9 949), og det beløb, som sagsøgeren har modtaget for meget, udgør 99 619 ECU (435 015 — 335 396). Ved en anden skrivelse af 2. december 1998 krævede Kommissionen, at sagsøgeren tilbagebetalte det for meget modtagne beløb, for hvilket en debitnota efterfølgende blev sendt til sagsøgeren den 14. december 1998.

27 I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1103/97 af 17. juni 1997 om visse bestemmelser vedrørende indførelsen af euroen (EFT L 162, s. 1) er ecuen blevet erstattet af euroen fra den 1. januar 1999 i forholdet 1 EUR til 1 ECU.

28 Ved rekommanderet skrivelse af 20. januar 1999 gjorde sagsøgeren formelt indsigelse mod Kommissionens tilbagebetalingskrav. Ved skrivelse af samme dag bekræftede sagsøgerens advokat sin klients stillingtagen og krævede, at Kommissionen betalte hans klient 77 591 EUR svarende til de afviste omkostninger (74 967 EUR) tillagt 2 624 EUR i renter. Han bestred desuden nedsættelsen på 9 949 EUR angivet i Kommissionens ovennævnte skrivelse af 2. december 1998 tillige med afvisningen af størstedelen af personaleomkostningerne, som sagsøgeren havde anmeldt for den første periode.

29 Under disse omstændigheder har sagsøgeren ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 5. marts 1999 anlagt den foreliggende sag.

30 Som svar på ovennævnte skrivelse af 20. januar 1999 meddelte Kommissionen ved skrivelse af 29. april 1999 sagsøgerens advokat, at den efter en fornyet gennemgang af sagen havde fundet nogle fejl i beregningen af udgifterne og det samlede antal arbejdstimer udført af sagsøgeren (1 452 timer i stedet for de allerede godkendte 710 for den første periode), hvorfor den havde besluttet at foretage en berigtigelse til sagsøgerens fordel af beløbet for dennes egne omkostninger på 45 133 EUR. Efter berigtigelsen blev det for meget modtagne beløb, som Kommissionen krævede tilbagebetalt af sagsøgeren, reduceret til 54 486 EUR (99 619 — 45 133).

31 Kommissionen kom desuden med en yderligere forklaring på nedsættelsen i sin skrivelse af 2. december 1998 (jf. præmis 25 ovenfor) af honoraret pr. time for de to sagkyndige, der var ansat af sagsøgeren. Kommissionen oplyste herudover sagsøgerens advokat om, at den ikke kunne godkende sagsøgerens krav om betaling af 74 967 EUR.

32 Kommissionen fremsatte et modkrav i sit svarskrift indleveret til Rettens Justitskontor den 18. maj 1999.

33 I overensstemmelse med bestemmelserne i Rettens procesreglements artikel 14, stk. 2, og artikel 51 har Første Afdeling henvist sagen til dommer Vilaras, der herefter har behandlet sagen som enedommer.

34 Retten har besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har i forbindelse med foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse anmodet sagsøgeren om at besvare visse spørgsmål skriftligt. Sagsøgeren har efterkommet denne anmodning inden for den fastsatte frist.

35 I retsmødet den 8. november 2000 har parterne afgivet deres indlæg og deres svar på de af Retten stillede spørgsmål.

Parternes påstande

36 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Sagen antages til realitetsbehandling, og sagsøgeren gives medhold.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren et beløb i euro svarende til 74 967 ECU med tillæg af renter 7% (den lovbestemte rentesats i Belgien) fra den 5. juni 1998.

— Retten udmelder syn og skøn, i det omfang det anses for nødvendigt.

— Frifindelse for Kommissionens modkrav.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

37 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale Kommissionen 54 486 EUR med tillæg af renter 7% fra den 31. januar 1999.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Påstanden om udmelding af syn og skøn

Parternes argumenter

38 Sagsøgeren har gjort gældende, at i det omfang Kommissionen ikke har udnyttet de muligheder, der er givet den i kontraktens artikel 9, med hensyn til teknisk kontrol og finansiel revision, bør der udmeldes syn og skøn med henblik på at foretage en kontrol af opgavernes udførelse og af rigtigheden af alle de anmeldte omkostninger.

39 Kommissionen har anført, at sagsøgerens påstand om, at der anordnes bevisoptagelse, viser, at sagsøgeren ikke er i stand til at fremlægge bevis for de omtvistede udgifters forfald.

Rettens bemærkninger

40 Efter fast retspraksis tilkommer det Retten at afgøre nødvendigheden af at anordne bevisoptagelse med henblik på sagens afgørelse (jf. Rettens dom af 22.2.2000, sag T-138/98, ACAV m.fl. mod Rådet, Sml. II, s. 341, præmis 72). Set i lyset af sagens omstændigheder og sagsøgerens påstande er en sådan foranstaltning hverken relevant eller nødvendig for at afgøre den foreliggende tvist. Der er derfor ikke grund til at udmelde syn og skøn.

41 Sagsøgerens påstand om, at der skal udmeldes syn og skøn, kan derfor ikke tages til følge.

Sagsøgerens principale påstand

Parternes argumenter

42 Sagsøgeren har påberåbt sig det ene anbringende, at Kommissionen har overtrådt kontrakten.

43 Sagsøgeren har generelt gjort gældende, at Kommissionen ikke har opfyldt sine kontraktmæssige forpligtelser ved at afvise at godtgøre de omtvistede udgifter uden grund og uden at give sagsøgeren mulighed for at gøre indsigelse. Sagsøgeren bebrejder ligeledes Kommissionen for ikke at have gjort brug af de muligheder, der blev givet den efter kontraktens artikel 8 og 9 med henblik på at foretage en kontrol af opgavens udførelse og rigtigheden af alle de anmeldte omkostninger. Under alle omstændigheder er de aktiviteter og de omkostninger, der er afholdt af sagsøgeren i forbindelse med projektet, kendt af Kommissionen og bevist ved udgiftsopgørelserne, de regelmæssige fremskridtsrapporter og den endelige rapport samt regnskabet fremlagt på mødet den 16. december 1996.

44 Sagsøgeren har endvidere bestridt Kommissionens afvisning af visse specifikke udgifter vedrørende den første og den anden periode.

45 Vedrørende den første periode gør sagsøgeren gældende, at Kommissionen har begået en række fejl for så vidt angår de lønningsmæssige omkostninger vedrørende de to sagkyndige, omkostningerne ved samarbejdet med tredjeparter og andre omkostninger.

46 For så vidt angår de lønningsmæssige omkostninger har sagsøgeren gjort gældende, at det af Kommissionen godkendte honorar pr. time på 1 565 BEF

til de to sagkyndige, nemlig Cuyvers og dr. Geerinckx, som sagsøgeren havde ansat i forbindelse med projektet, er uberettiget og ikke står mål med de sagkyndiges faglige kvalifikationer. De af sagsøgeren anvendte satser, der ifølge selskabet ikke indeholdt hverken indirekte bidrag eller generelle omkostninger, var — henset til vanskeligheden af de udførte opgaver og det ansvar, de indebar — berettigede og sammenlignelige med dem, Kommissionen havde godkendt for andre af projektets deltagere, der kom fra tilgrænsende medlemsstater.

47 Sagsøgeren har ligeledes gjort gældende, at Kommissionens godkendelse af 66 timers arbejde for Cuyvers i den første periode i stedet for de anmeldte 660 timer udgør en materiel fejl eller hidrører fra en fejlagtig vurdering af de af denne sagkyndige præsterede ydelser i løbet af perioden.

48 Sagsøgeren har også bestridt afvisningen, som sagsøgeren finder fejlagtig og ubegrundet, af visse omkostninger vedrørende samarbejdet med tredjeparter i den første periode, nærmere bestemt omkostninger vedrørende administrations- og sekretariatsbistand ydet af Bejolu og Antwerp Business Center, såvel som afvisningen af de andre omkostninger.

49 For så vidt angår den anden periode er sagsøgeren af den opfattelse, at Kommissionens beslutning om at afvise samtlige anmeldte udgifter, herunder udgifterne vedrørende en kontrakt med Molina om underleverance omtalt i det tekniske bilag, er uforståelig, så meget desto mere som den eneste grund hertil er »manglen på resultater«, dvs. den manglende opfyldelse af kontrakten, hvilket sagsøgeren mener er absurd og stridende mod virkeligheden. Med støtte heri har sagsøgeren henvist til »EMSYS 1996«-konferencen, som selskabet havde organiseret fra den 23. til den 25. september 1996 i forbindelse med projektet i Berlin, og som Kommissionen havde betegnet som »den største succes ved projektet«.

50 Ifølge sagsøgeren udgør den omstændighed, at projektet ikke har opfyldt sit formål, ikke en manglende opfyldelse af kontrakten fra sagsøgerens side. Sagsøgeren har i denne forbindelse understreget, at selskabet var pålagt en

forpligtelse til at anvende bestemte midler og ikke en forpligtelse til at nå et bestemt resultat. Kommissionens eksempler på ikke-udførte opgaver er således ikke relevant.

51 Særligt vedrørende Kommissionens afvisning af forbrugsudgifterne (som i Kommissionens opgørelse af 1.4.1998 indgår i kategorien andre omkostninger) har sagsøgeren gjort gældende, at i henhold til kontraktens bilag II var disse udgifter ikke underlagt en forudgående godkendelse fra Kommissionen, for så vidt som de var specificeret i det tekniske bilag. Sagsøgeren har i denne forbindelse understreget, at ifølge dette bilag var der tildelt selskabet et budget på 10 000 ECU til forbrugsudgifter.

52 Sagsøgeren har ligeledes bebrejdet Kommissionen, at denne ikke har overholdt sin forpligtelse til at samarbejde loyalt til kontraktens opfyldelse. Således fremkom Kommissionen aldrig med bemærkninger til eller kritik af de periodiske fremskridtsrapporter, som sagsøgeren regelmæssigt fremlagde. Dette er grunden til, at sagsøgeren har nægtet at acceptere kritikpunkterne i vurderingsrapporten udarbejdet af vurderingsmanden Vernon den 16. januar 1997, og hvortil Kommissionen har henvist. De sidste fire sider af den nævnte rapport er aldrig blevet fremsendt til sagsøgeren, for ellers havde denne svaret prompte. Ifølge sagsøgeren kan afvisningen af omkostningerne vedrørende Cuyvers' ydelse desuden ikke betragtes som en rettidig kritik, da afvisningen først er sket den 22. november 1996, dvs. præcis syv dage efter projektets afslutning. Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at Kommissionens sene rettelse af beregningerne i dennes skrivelse af 29. april 1999 er bevis for en arbitrær handlemåde, der var betegnende for institutionens adfærd i forbindelse med udarbejdelsen af de endelige regnskaber for projektet.

53 Som svar på Kommissionens kritik af den endelige rapports ufuldstændige karakter og den manglende konsoliderede omkostningsopgørelse har sagsøgeren for det første anført, at Kommissionen ikke har forklaret, på hvilken måde den endelige rapport er ufuldstændig, og for det andet, at en konsolideret omkostningsopgørelse ikke kunne fremsendes, da der ikke var enighed om det

udgiftsbeløb, der skulle anmeldes. Ifølge sagsøgeren har kontrakten imidlertid ikke fastsat en frist for fremsendelse af omkostningsopgørelser, hvilke er blevet fremlagt for Kommissionen med al påkrævet information »inden for normalt anvendte frister«.

54 For så vidt angår kontraktens karakter har sagsøgeren bestridt Kommissionens subsumption, såvel som den konsekvens, Kommissionen har tillagt denne i sit svarskrift, hvorefter det drejer sig om en »kontrakt om støtte« indgået inden for rammerne af beslutning 94/802 og ikke en »kommerciel tjenesteydelseskontrakt«. Desuden er det ikke klart, hvilken indflydelse den ene eller den anden af disse subsumptioner kunne have på den forpligtelse, der påhviler Kommissionen til at foretage en formålstjenlig og korrekt vurdering af de opgaver, sagsøgeren har udført i medfør af kontrakten, såvel som til at acceptere de af sagsøgeren anmeldte omkostninger.

55 Derimod er kontraktens ordlyd klar og kræver ingen fortolkning på grundlag af beslutning 94/802 og afgørelse nr. 1110/94. Hvis det skulle vise sig nødvendigt at fortolke kontrakten, vil det skulle ske på grundlag af artikel 1156-1164 i den belgiske code civil, som finder anvendelse i medfør af kontraktens artikel 14. Sagsøgeren har ikke desto mindre gjort gældende, at den belgiske code civils artikel 1156, som bestemmer, at ved fortolkningen af en aftale er parternes fælles hensigt frem for aftalens ordlyd afgørende, kun finder anvendelse, hvis aftalens ordlyd mangler klarhed, hvilket ikke er tilfældet i den foreliggende sag.

56 I denne henseende har sagsøgeren henvist til, at i medfør af kontraktens artikel 1 har sagsøgeren forpligtet sig til at udføre den opgave, der er beskrevet i det tekniske bilag. Med henblik på udførelsen af kontrakten burde Kommissionen bidrage til de omkostninger, som opgavedeltagerne har afholdt, og som Kommissionen har godkendt i henhold til kontraktens artikel 3, stk. 1, og bilag II, med et maksimalt beløb på 550 000 ECU. Ifølge sagsøgeren giver kontrakten ikke grund til at antage, at Kommissionens bidrag til omkostningerne kun er delvist, så længe finansieringsloftet på 550 000 ECU overholdes. Det

fremgår tværtimod af »Project Administrative Review« (administrativt overslag over projektet, jf. s. 6 i det tekniske bilag), at Kommissionen bør refundere alle projektets omkostninger, da omkostningsbeløbet er lig med den fastsatte finansiering på 550 000 ECU.

57 Desuden foreskriver beslutning 94/802 muligheden af en finansiering på 100% til sprednings- og markedsføringsopgaver som dem, sagsøgeren har udført i medfør af kontrakten. Denne mulighed er logisk og i overensstemmelse med arten af disse aktiviteter, da de virksomheder, som står for spredningen og markedsføringen, ikke opnår nogen fortjeneste af aktiviteter, hverken direkte eller indirekte. Under disse omstændigheder mener sagsøgeren, at kontrakten burde kvalificeres som en »kommerciel tjenesteydelseskontrakt« inden for rammerne af ESPRIT-programmet.

58 Kommissionen har indledningsvist gjort gældende, at kontrakten er en kontrakt om støtte, der har til formål at sikre et delvist finansielt bidrag fra Fællesskabet til en opgave, der skal udføres af sagsøgeren på de i kontrakten fastsatte bestemmelser. Fællesskabets finansielle bidrag er undergivet Kommissionens formelle godkendelse af de af sagsøgeren faktisk afholdte og anmeldte udgifter i forbindelse med udførelsen af kontrakten. Til sagsøgerens argument om, at selskabet kun var forpligtet til at anvende bestemte midler, har Kommissionen anført, at om end den ikke bestrider, at sagsøgeren »var forpligtet til at gøre sit yderste«, burde selskabet ikke desto mindre fremkomme med bevis for de præsterede ydelser i forbindelse med projektet.

59 Kommissionen er af den opfattelse, at i det omfang sagsøgeren ikke bestrider, at kontrakten blev indgået inden for rammerne af ESPRIT-programmet på grundlag af beslutning 94/802, kan sagsøgeren ikke nægte, at det drejer sig om en kontrakt om støtte og ikke om en kontrakt om kommercielle tjenesteydelser. Kommissionen har tilføjet, at uafhængigt af kontraktens art har parterne udtrykkeligt accepteret, at Fællesskabets finansielle bidrag er undergivet den formelle

godkendelse fra Kommissionen af de af sagsøgeren faktisk afholdte og anmeldte udgifter i forbindelse med dennes udførelse af sine kontraktmæssige forpligtelser i henhold til kontraktens artikel 4, stk. 1. Kommissionen har desuden gjort gældende, at selvom beslutning 94/802 giver mulighed for en finansiering fra Fællesskabet på 100%, fastsætter den imidlertid ikke, at denne finansiering nødvendigvis skal være på 100%.

60 Henset til kontraktens art er de beløb, som er nævnt i kontraktens artikel 4, stk. 2, kun maksimumsbeløb, og Kommission har ikke alene ret til, men også pligt til grundigt at kontrollere, at alle anmeldte udgifter er berettigede og rimelige. Ifølge Kommissionen kan og skal der først ske betaling, når de af sagsøgeren anmeldte udgifter reelt er afholdt til udførelse af projektet, og når de var nødvendige.

61 Kommissionen har i denne henseende henvist til kontraktens bilag II og forklaret, at personaleomkostningerne kun kan og kun skal accepteres, hvis sagsøgeren kan bevise, at de nævnte lønninger for det første faktisk er blevet betalt og reelt kunne kræves, og for det andet er blevet betalt til dem, der reelt har arbejdet på projektet, og for det tredje ikke oversteg de lønninger, som sagsøgeren normalt betaler personer, der udfører tilsvarende opgaver.

62 I denne sag har sagsøgeren ifølge Kommissionen ikke bevist, at de vederlag, der hævdes at være betalt til Cuyvers, faktisk blev betalt, og at denne havde ret hertil. Kommissionen har gjort gældende, at Cuyvers kun fremlagde en opgørelse over arbejdstimer uden andre udgiftsbilag (fordring, lønseddel osv.). Herefter mener Kommissionen ikke, at sagsøgeren hverken har bevist realiteten af det påståede arbejde, eller at de opgivne timer for de to sagkyndige reelt medgik til projektet.

63 For så vidt angår nedsættelsen af honoraret pr. time for Cuyvers og dr. Geerinckx har Kommissionen gjort gældende, at den sats, den anvendte, svarer til den, som sagsøgeren selv havde foreslået i et tilsvarende projekt. Kommissionen har understreget, at så længe sagsøgeren ikke har bevist, at højere vederlag er berettigede, kan Kommissionen kun acceptere en timesats på 1 565 BEF. Da kontrakten var en »kontrakt om støtte«, kunne sagsøgeren ifølge Kommissionen desuden ikke kræve, at sagsøgerens sædvanlige forretningsmæssige satser, der indeholder faste udgifter som »indirekte bidrag og generelle omkostninger«, anvendtes, da disse ifølge kontraktens bilag II ikke kan refunderes. Kommissionen mener desuden, at den på ingen måde var forpligtet til over for sagsøgeren at anvende de timesatser, der blev anvendt af andre projektdeltagere fra andre medlemsstater, da hver kontrakt var individuel og særlig for hver underskrivende medkontrahent.

64 Kommissionen har herefter gjort gældende, at omkostninger ved underleverance og de andre omkostninger er blevet afvist, fordi de hverken var fastsat i kontrakten, specificeret i det tekniske bilag eller udtrykkeligt godkendt af Kommissionen. Forbrugsudgifterne henhører under generelle omkostninger og kan således ikke tillades.

65 Hvad angår de af sagsøgeren anmeldte omkostninger vedrørende den anden periode har Kommissionen forklaret, at de først blev afvist som følge af den manglende opfyldelse af kontrakten, at den derefter foretog en berigtigelse af opgørelsen på 45 133 EUR til sagsøgerens fordel, og at afvisningen af resten af de anmeldte udgifter for denne periode forbliver berettiget.

66 Kommissionen har i denne henseende påberåbt sig vurderingerne af projektet, efter hvilke projektresultaterne ikke var positive. Kommissionen har navnlig citeret den endelige vurderingsrapport for projektet af 28. januar 1997, der var baseret på vurderingsrapporterne fra januar fra vurderingsmændene Graham og Vernon, hvori det anføres: »Samlet set blev projektet vurderet som værende interessant, men desværre opfyldte det ikke sit formål. Det blev vurderet, at de anvendte ressourcer var høje set i forhold til de opnåede resultater.« Det fremgår

af den samme rapport, at visse af de udførte ydelser ikke var egnede, og at andre væsentlige ydelser ikke var blevet præsteret.

67 Kommissionen har ligeledes påpeget, at under mødet den 16. december 1996 til den endelige vurdering af projektet, hvor sagsøgeren var til stede, udtalte den af sagsøgeren udpegede projektleder: »Det er ikke lykkedes os at skabe andre udbredelsesforanstaltninger over for omverdenen end meddelelsen om OMI-konferencen.« Det følger heraf ifølge Kommissionen, at selvom sagsøgeren har udført et vist stykke arbejde, har selskabet dog ikke med undtagelse af konferencen i Berlin fra den 23. til den 25. september 1996 udført de væsentlige opgaver i projektet, der er beskrevet i det tekniske bilag.

68 Under disse omstændigheder mener Kommissionen, at den har vurderet de af sagsøgeren inden for rammerne af kontrakten udførte opgaver i god tro og korrekt. Under hensyntagen til sagsøgerens oplysninger kunne Kommissionen konkludere, at ikke alle de anmeldte udgifter reelt var blevet afholdt. Henset til de middelmådige resultater, der var blevet opnået, kunne Kommissionen ud fra de foreliggende oplysninger ikke udlede andet end, at de omkostninger, som sagsøgeren havde påtaget sig, oversteg det, Kommissionen allerede havde godkendt.

69 Med hensyn til sagsøgerens bemærkninger om manglende eller utilstrækkelig begrundelse har Kommissionen henvist til artikel 1315 i den belgiske code civil, som fastsætter, at »den, der kræver en forpligtelse opfyldt, skal bevise den«, og at Kommissionen på ingen måde er forpligtet til at begrunde sin beslutning om afvisning eller godkendelse af anmeldte udgifter. Derimod er det op til sagsøgeren at begrunde de pågældende udgifter. Under alle omstændigheder har Kommissionen opfyldt sine kontraktmæssige forpligtelser i god tro og har begrundet den omhandlede afvisning af de af sagsøgeren anmeldte udgifter tilstrækkeligt.

70 Hvad angår sagsøgerens anbringende om, at der aldrig var blevet rettet kritik mod sagsøgeren under udførelsen af kontrakten, har Kommissionen anført, at i

forbindelse med afvisningen i sin skrivelse af 22. november 1996 af en del af omkostningerne vedrørende Cuyvers' ydelse, kritiserede Kommissionen faktisk en del af det af sagsøgeren udførte arbejde. Kommissionen har endvidere gjort gældende, at det først var efter projektets afslutning, at den kunne afgøre, hvorvidt de anmeldte udgifter var i overensstemmelse med det arbejde, der var fuldført inden for rammerne af kontrakten.

71 Kommissionen har derefter bestridt sagsøgerens anbringende om, at den omstændighed, at Kommissionen accepterede 742 ekstra timer i sin skrivelse af 29. april 1999, skulle være bevis for en arbitrær adfærd fra Kommissionens side. Godkendelsen af de ekstra timer for så vidt angår Cuyvers, som var årsag til berigtigelsen til sagsøgerens fordel, var baseret på en mere favorabel vurdering af de af sagsøgeren anmeldte udgifter. Denne sidste vurdering var foretaget uden bevis for de egentlige afholdte omkostninger og på grundlag af det arbejde, der blev fundet nødvendigt for at opnå resultaterne og sikre de ydelser, der forventedes inden for rammerne af projektet.

72 Kommissionen har ligeledes bestridt sagsøgerens påstand om, at fremsendelsen af udgiftsopgørelserne ikke var undergivet en kontraktmæssig frist, og den har i denne henseende henvist til kontraktens artikel 3. Ifølge Kommissionen skulle de rapporter, der skulle tilsendes den, navnlig indeholde detaljerede finansielle oplysninger i henhold til kontraktens bilag II. Sagsøgerens endelige rapport var imidlertid ufuldstændig, da den f.eks. ikke indeholdt en samlet oversigt over de præsterede ydelser pr. arbejdsprogram og pr. deltager.

73 Vedrørende sagsøgerens argument om, at en del af den endelige vurderingsrapport for projektet aldrig er blevet fremsendt til selskabet, har Kommissionen anført, at nævnte rapport blev sendt til den af sagsøgeren officielt udpegede projektleder, og at Kommissionen ikke er ansvarlig for rundsendelsen af rapporten.

Rettens bemærkninger

Indledende bemærkninger

74 Det understreges, at ifølge kontrakten har sagsøgeren forpligtet sig til at udføre den opgave, der er fastsat i det tekniske bilag med overskriften »Dissemination Co-ordination for OMI (Discomi)«. Med dette formål for øje skulle seks kategorier af foranstaltninger gennemføres inden for rammerne af detaljerede arbejdsprogrammer, i hvilke der var opstillet en liste over præcis, hvilke ydelser der skulle præsteres.

75 Med henblik på at gøre det muligt for Kommissionen at kontrollere, at medkontrahenten opfyldte sine forpligtelser i overensstemmelse med programmet beskrevet i det tekniske bilag, pålagde kontraktens artikel 3, stk. 1, og bilag II ligeledes sagsøgeren at underrette Kommissionen om fremskridtene i arbejdet og de afholdte udgifter. Sagsøgeren var særligt forpligtet til inden for bestemte frister for det første at fremlægge regelmæssige rapporter om fremskridtene i arbejdet, herunder en udgiftsopgørelse for hver projektdeltager, og for det andet at fremlægge en endelig rapport med en beskrivelse af de opnåede resultater og forslag til udnyttelsen af disse såvel som en detaljeret udgiftsopgørelse for alle projektdeltagere for hele projektets varighed.

76 Kontrakten og dennes bilag II fastsætter desuden en række betingelser for refusion af de forskellige kategorier af omkostninger afholdt af sagsøgeren.

77 Henset til disse kontraktbestemmelser er spørgsmålet om kontraktens art, hvortil parterne har fremført forskellige synspunkter under retsforhandlingerne, uden

indflydelse på tvistens afgørelse. Parterne skal, således som de selv har indrømmet det, opfylde deres kontraktmæssige forpligtelser uanset kontraktens art.

78 Der er derfor grund til at undersøge berettigelsen af sagsøgerens krav under hensyn til de formelle og materielle krav i kontrakten for hver af de udgiftskategorier, som sagsøgeren kræver refunderet, nemlig personaleomkostninger, omkostninger til samarbejdet med tredjeparter, omkostninger til forbrug og varigt udstyr og andre omkostninger.

Personaleomkostninger

79 For så vidt angår »personaleomkostningerne« bestrider sagsøgeren den manglende refusion af en del af lønomkostningerne for dennes to sagkyndige, Cuyvers og dr. Geerinckx. I denne henseende har sagsøgeren fremført to argumenter, hvormed det gøres gældende, for det første, at Kommissionen uberettiget har reduceret timesatserne fra de fakturerede henholdsvis 2 684 BEF/time og 2 067 BEF/time til 1 565 BEF/time, og for det andet, at vurderingen af det samlede antal udførte arbejdstimer for de to sagkyndige for hele kontraktens varighed var fejlbehæftet.

80 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

81 Vedrørende de af Kommissionen godkendte timesatser for de to nævnte sagkyndige skal det understreges, at punkt 1.1 i bilag II udtrykkeligt fastsætter, at »personaleomkostningerne [...] ikke [må] omfatte nogen indirekte bidrag eller generelle omkostninger«. På baggrund af denne bestemmelse tilkommer det sagsøgeren at fremlægge finansielle opgørelser, der gør det muligt for Kommis-

sionen at kontrollere, selv før de afholdte omkostninger bliver realiseret og nødvendige til udførelse af den pågældende opgave, at faste bidrag ikke inddrages under personaleomkostningerne.

82 I den foreliggende sag har sagsøgeren imidlertid begrænset sig til at udfærdige en opgørelse over sine påståede personaleomkostninger for de pågældende to sagkyndige uden at bevise hverken over for Kommissionen eller over for Retten, at disse omkostninger faktisk er blevet afholdt og ikke inkluderede faste bidrag. Sagsøgeren har, således som Kommissionen har anført, uden at det bestrides af sagsøgeren, desuden ikke bevist, at højere vederlagssatser var berettigede i forhold til den af Kommissionen godkendte sats, som svarede til den, sagsøgeren selv havde anvendt i et tilsvarende projekt. Under disse omstændigheder er sagsøgerens anbringende om, at de af sagsøgeren anvendte satser var berettigede henset til vanskeligheden af de udførte opgaver og det ansvar, de indebar, uholdbart og kan ikke lægges til grund. Endelig er anbringendet om, at de af sagsøgeren anvendte timesatser er sammenlignelige med satserne anvendt af andre af projektets deltagere fra tilgrænsende medlemsstater, uden relevans.

83 Vedrørende Kommissionens vurdering af det samlede antal timer, som de to sagkyndige har anvendt på projektets gennemførelse, bemærkes, at ud af i alt 2 647 timer anvendt af sagsøgeren (1 304 for den første periode og 1 343 for den anden periode) godkendte Kommissionen først kun 710 og siden i forbindelse med berigtigelsen, foretaget med Kommissionens skrivelse af 29. april 1999, 742 ekstra timer, hvilket har bragt det samlede antal godkendte timer op på 1 452.

84 Kommissionen er i sin vurdering ikke alene af den opfattelse, at realiteten i de to sagkyndiges påståede arbejde ikke var blevet bevist af sagsøgeren, da det ikke er blevet godtgjort, at det omhandlede antal timer faktisk er blevet anvendt til

projektet, men også at det ikke er blevet påvist, at alle de anmeldte vederlag faktisk var blevet udbetalt til de to sagkyndige.

85 Sagsøgeren har ikke bestridt Kommissionens argumenter, men har begrænset sig til at gøre gældende, at Kommissionens godkendelse af 742 ekstra arbejdstimer i skrivelsen af 29. april 1999 er bevis for den arbitrære karakter af Kommissionens vurderings på dette punkt.

86 Dette argument kan ikke lægges til grund. Den omstændighed, at Kommissionen på eget initiativ og til trods for, at der ikke var nye elementer i sagen, foretog en berigtigelse til sagsøgerens fordel, giver ikke sagsøgeren ret til en ekstra tilpasning uden at fremkomme med bevis for berettigelsen at sit krav herom.

Omkostninger til samarbejdet med tredjeparter

87 For så vidt angår omkostningerne til samarbejdet med tredjeparter kræver sagsøgeren refusion af omkostningerne til underleverance afholdt i den anden periode inden for rammerne af en tjenesteydelseskontrakt indgået med Molina. Indgåelsen af kontrakten med Molina var udtrykkeligt nævnt i det tekniske bilag (jf. bilagets del 1, punkt 2.3) til et beløb på 40 000 ECU. Som følge af Kommissionens berigtigelse den 29. april 1999 blev samtlige omkostninger vedrørende kontrakten med Molina imidlertid godkendt af Kommissionen, og sagsøgerens krav er dermed blevet grundløst.

88 Sagsøgeren kræver ligeledes som omkostninger henhørende under samme kategori omkostninger til administration, sekretariatsmæssig og juridisk bistand, som blev afholdt af sagsøgeren under kontraktens to perioder. Det fremgår af sagen, at tjenesteydelseskontrakterne blev indgået med dette formål med Fiduciaire Spaenjaers, Bejolu, Dubois og Antwerp Business Center. Ikke desto mindre indgår udgifterne vedrørende disse aftaler ikke i de refunderbare udgiftskategorier i kontraktens bilag II. I det omfang de pågældende aftaler ikke, til forskel fra aftalen indgået med Molina, var specificeret i det tekniske bilag, kunne udgifterne ifølge kontraktens bilag II kun faktureres efter aftale med Kommissionen og under forudsætning af, at de var nødvendige for udførelsen af opgaven, og at de ikke ændrede rækkevidden af denne. Sagsøgeren har ikke gjort gældende, at disse betingelser er opfyldt i denne sag. Det fremgår ligeledes af bilagene til Kommissionens skrivelse af 1. april 1998, at administrations- og sekretariatsbistanden var blevet overladt specielt til en af de andre projektdeltagere (RWM Consulting), således at den påståede bistand fra de omhandlede tjenesteydere ikke var nødvendig. Under disse omstændigheder er sagsøgerens krav vedrørende refusion af disse udgifter ikke berettiget og kan ikke lægges til grund.

Forbrugsudgifter

89 For så vidt angår de af sagsøgeren krævede beløb vedrørende omkostninger til forbrug og varigt udstyr bemærkes, at i Kommissionens opgørelse, der fremgår af dennes skrivelse af 22. november 1996, havde Kommissionen først godkendt et beløb på 2 491 ECU for forbrugsomkostninger vedrørende den første periode. Ved berigtigelsen i april 1999 blev det pågældende beløb, der blev revurderet til 2 429 EUR på grund af omregningskursen belgiske franc/euro, dog afvist. Kommissionen havde desuden i sin opgørelse af 1. april 1998 afvist et beløb på 2 213 ECU vedrørende sagsøgerens forbrugsomkostninger under den anden periode. Kommissionen har med hensyn til afvisningen af de nævnte omkostninger for det første påberåbt sig manglen på forudgående godkendelse og for det andet gjort gældende, at forbrugsudgifterne ikke var refunderbare generelle omkostninger.

90 Ifølge kontraktens bilag II godkendes forbrugsudgifter kun, hvis de er blevet forudgående godkendt af Kommissionen, eller hvis de står angivet i det tekniske bilag. Ifølge dette bilag er der udtrykkeligt afsat et budget på 10 000 ECU til sagsøgeren til forbrugsudgifter. Refusionen af forbrugsudgifter inden for dette budget var, således som Kommissionen har indrømmet det under retsmødet, ikke undergivet forudgående godkendelse, som fastsat i kontraktens bilag II. Under hensyn til disse udtrykkelige bestemmelser er Kommissionens argument, hvorefter forbrugsudgifterne udgør ikke-refunderbare generelle omkostninger, uholdbart. Som følge heraf, og da budgettet på 10 000 ECU ikke er blevet overskredet i den foreliggende sag, er sagsøgerens krav om refusion af disse omkostninger berettiget, og Kommissionen bør tilpligtes at betale sagsøgeren 4 642 EUR (2 429 + 2 213).

Andre omkostninger

91 For så vidt angår de andre anmeldte omkostninger bemærkes, at det i realiteten drejer sig om generelle omkostninger for i alt 7 138 ECU dækkende udgifter til telefonsamtaler, telefax, korrespondance osv.

92 Kommissionen afviste de nævnte omkostninger under henvisning til, at betingelserne i kontrakten og dennes bilag for refusion af disse omkostninger ikke var opfyldt. Det bemærkes, at sagsøgeren, i det omfang de generelle omkostninger ikke kunne refunderes i henhold til kontraktens bilag II, har krævet de nævnte omkostninger refunderet ved at indplacere dem i kategorien andre omkostninger. For omkostninger af den sidstnævnte type fastsætter bilag II imidlertid, at »ekstra eller uforudsete omkostninger, der ikke indgår i de ovennævnte kategorier, vil kunne faktureres efter aftale med Kommissionen og under forudsætning af, at de

er nødvendige for udførelsen af opgaven, og at de ikke grundlæggende ændrer rækkevidden af denne«.

3 Sagsøgeren har imidlertid begrænset sig til at bebrejde Kommissionen, at den har afvist udgifterne uden begrundelse, uden at sagsøgeren har fremført præcise argumenter eller beviser for, at de nævnte betingelser for udgifternes refusion var opfyldt i det foreliggende tilfælde. Herefter kan sagsøgerens argument om den uberettigede karakter af afvisningen af disse udgifter ikke lægges til grund.

Kommissionens manglende overholdelse af sine forpligtelser

4 Sagsøgerens generelle anbringende om, at Kommissionen ikke har begrundet afvisningen af samtlige de omtvistede udgifter, og at Kommissionen således har skadet sagsøgerens ret til at forsvare sig, kan ikke anerkendes, da det i realiteten har til formål at opnå omvendt bevisbyrde. Da nærværende sag drejer sig om opfyldelsen af en aftale, skal afgørelsen baseres på de relevante kontraktmæssige bestemmelser vedrørende for det første de ydelser, der skal præsteres, og disses omkostninger og for det andet refusionen af disse.

På grundlag af bestemmelserne i kontrakten og i artikel 1315 i den belgiske code civil, der finder anvendelse på kontrakten, er det imidlertid ubestrideligt, at det tilkommer sagsøgeren at bevise realiteten af de afholdte udgifter og overholdelsen af de kontraktmæssige formaliteter for at gøre krav på refusion af disse udgifter. Det var kun for det tilfælde, at sagsøgeren havde ført et sådant bevis, at det ville have påhvilet Kommissionen at retfærdiggøre afvisningen af de omtvistede udgifter. Selv om sagsøgeren hævder at råde over alle de efter kontrakten påkrævede beviser og påstår at have fremsendt disse til Kommissionen (jf. ovenfor, præmis 43), har selskabet ikke bevist dette. Sagsøgeren har ikke fremlagt

et eneste af disse påståede beviser for Retten og har tværtimod begrænset sig til at foreslå, at der udmeldes syn og skøn.

96 Ved at bebrejde Kommissionen, at den ikke har foretaget kontrol af de omtvistede omkostninger i medfør af kontraktens artikel 8 og 9, bekræfter sagsøgeren implicit, at selskabet ikke har givet Kommissionen overbevisende dokumentation. Det bemærkes i denne forbindelse, at disse bestemmelser, der giver Kommissionen mulighed for, men ikke pligt til at foretage teknisk kontrol og finansiel revision, ikke fritog sagsøgeren fra dennes pligt til at bilægge sine krav overbevisende udgiftsopgørelser i henhold til kontraktens artikel 3 og bilag II.

97 Desuden kan sagsøgerens anbringende, der har til formål at retfærdiggøre dennes manglende overholdelse af sin forpligtelse til at fremlægge en konsolideret udgiftsopgørelse for alle projektets deltagere som følge af manglende aftale med Kommissionen om, hvilke omkostningsbeløb der skulle anmeldes, ikke anerkendes, da en sådan betingelse ikke fremgår af kontrakten.

98 Sagsøgerens anbringende om, at Kommissionen ikke har overholdt sin forpligtelse til at samarbejde loyalt til kontraktens opfyldelse, da denne ikke fremkom med kritik af de regelmæssige fremskridtsrapporter, som blev fremlagt, kan ikke lægges til grund. For det første er den omstændighed, at Kommissionen ikke fremkom med bemærkninger til eller kritik af sagsøgerens ydelser, uden indflydelse på de forpligtelser, der påhviler denne i medfør af kontrakten. For det andet var det først efter afslutningen af kontrakten, at Kommissionen kunne afgøre, hvorvidt de opgivne udgifter var i overensstemmelse med det inden for rammen af kontrakten udførte arbejde. Det skal i denne forbindelse tilføjes, at sagsøgeren, som det fremgår af dennes telefax af 4. december 1996, efter kontraktens afslutning endnu skulle fremlægge udgiftsbilag for sine omkostninger

for den første periode, og denne fremsendte først en udgiftsopgørelse for den anden periode den 3. marts 1997.

99 Endelig kan sagsøgerens argumenter om, at Kommissionen for det første ikke har fremsendt Vernon's vurderingsrapport og for det andet ikke har forklaret sagsøgeren, hvori den endelige rapport var ufuldstændig, ikke lægges til grund. Vedrørende det første argument har Kommissionen gjort gældende, at Vernon's vurderingsrapport blev fremsendt til den af sagsøgeren officielt udpegede projektleder, og at Kommissionen ikke er ansvarlig for rundsendelsen af rapporten til de forskellige projektdeltagere, hvilket sagsøgeren ikke har bestridt. Med hensyn til ufuldstændigheden af den endelige rapport fremgår det af sagen, at Kommissionen ved sin skrivelse af 4. juni 1998 havde informeret sagsøgeren om, at de konsoliderede udgiftsopgørelser for alle deltagerne endnu ikke var blevet fremlagt for Kommissionen. Som en følge heraf er de pågældende argumenter uholdbare og kan ikke lægges til grund.

100 På baggrund af ovenstående betragtninger er der grundlag for at tage sagsøgerens påstand til følge, for så vidt angår refusion af forbrugsomkostningerne for et beløb på 4 642 EUR, idet Kommissionen i øvrigt bør frifindes.

Sagsøgtes modkrav

Parternes argumenter

101 Kommissionen kræver i medfør af kontraktens artikel 4, stk. 2, at et beløb på 54 486 EUR, svarende til forskellen mellem de af Kommissionen godkendte udgifter og de beløb, der faktisk er udbetalt til sagsøgeren, tilbagebetales.

102 Sagsøgeren har gjort gældende, at den manglende forklaring fra Kommissionens side med hensyn til beregningen af det af Kommissionen krævede beløb gør modkravet uberettiget, og at sagsøgeren dermed bør frifindes herfor.

Rettens bemærkninger

103 Det fremgår af sagen, at Kommissionen betalte sagsøgeren i alt 435 015 EUR. Som følge af berigtigelsen i Kommissionens skrivelse af 29. april 1999 blev beløbet for de godkendte udgifter fastsat til 380 529 EUR. Det følger heraf, at Kommissionen er berettiget til i henhold til kontraktens artikel 4, stk. 2, at kræve, at sagsøgeren tilbagebetaler de 54 486 EUR, der er modtaget for meget. Med fradrag af sagsøgerens fordring fastsat ovenfor til 4 642 EUR bør Kommissionens modkrav tages til følge for et beløb på 49 844 EUR. Dette beløb forrentes med en årlig rente på 7% fra den 31. januar 1999.

Sagens omkostninger

104 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Retten kan

imidlertid i medfør af samme bestemmelses stk. 3 træffe bestemmelse om fordeling af sagens omkostninger, eller at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne — som i det foreliggende tilfælde — taber på et eller flere punkter.

105 Efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder bestemmes, at sagsøgeren bør bære sine egne omkostninger og betale halvdelen af Kommissionens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (en enkelt dommer)

1) Sagsøgerens påstand tages til følge, for så vidt angår refusion af forbrugsomkostningerne for et beløb på 4 642 EUR.

2) I øvrigt frifindes Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.

3) Kommissionens modkrav tages til følge.

4) Sagsøgeren betaler Kommissionen 49 844 EUR med tillæg af renter 7% årligt fra den 31. januar 1999.

5) Sagsøgeren bærer sine egne omkostninger og betaler halvdelen af Kommissionens omkostninger.

6) Kommissionen bærer halvdelen af sine egne omkostninger.

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. maj 2001.

H. Jung — Justitssekretær

M. Vilaras — Dommer